

Välfärdsområdesstyrelsen 15.09.2025

**Svar på den av ledamot Westerholm och 32 andra ledamöter
inlämnade fullmäktigemotionen "Allas mänskliga rättigheter och
grundläggande fri- och rättigheter ska tryggas!" (VOF)**

Beredning och upplysningar (fornamn.efternamn@luvn.fi):
Mustakari-Ilovuori Anu
Puurunen Veli-Pekka

Beslutsförslag

Välfärdsområdesdirektör Svahn Sanna

Aluehallitus päättää antaa seuraavan vastauksen
valtuustoaloitteeseen:

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Tausta

Valtuutettu Westerholmin ja 32 muun allekirjoittajan
valtuustoaloitteessa esitetään, että Länsi-Uudenmaan
hyvinvointialue turvaa paperittomien henkilöiden oikeuden
välttämättömiin terveys- ja sairaanhoitopalveluihin
eduskunnan vastauksen EV 191/2022 vp mukaisesti eli
1.1.2023 voimaan tulleen lainsäädännön laajuudessa.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti paperittomat
aikuiset henkilöt voivat saada kiireellisen hoidon lisäksi
kiireettömiä palveluita, jotka terveydenhuollon ammattihenkilö
arvioi välttämättömiksi henkilön terveydentilaan ja maassa
oleskelun kestoon nähden. Välttämättömiksi kiireettömiksi
palveluiksi on katsottu ainakin raskauteen ja synnytykseen
liittävät palvelut, pitkäaikaissairauksien ja muiden sairauksien
välttämättömään hoitoon liittyvät palvelut sekä yhteiskunnan
suojelemiseksi tarpeelliset tartuntatautilain mukaiset
terveystarkastukset ja rokotukset. Terveydenhuollon
ammattihenkilö arvioi välttämättömän kiireettömän hoidon
tarpeen tapauskohtaisesti. Välttämättömään kiireettömään
hoitoon ei ole oikeutta henkilöllä, jonka nimenomaisena
tarkoituksena on ollut tulla Suomeen saamaan hoitoa.
Paperittomilla lapsilla on oikeus samoihin terveydenhuollon
palveluihin kuin niillä alaikäisillä, joilla on kotikunta Suomessa.

Eduskunnan käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen (HE 50/2025 vp) mukaisesti maassa laittomasti oleskelevilta poistettaisiin oikeus muihin kuin kiireellisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä sosiaaliturvaan, eli tältä osin palattaisiin viime vaalikautta edeltäneeseen oikeustilaan. Hallituksen esitys eduskunnalle on annettu 15.5.2025, ja eduskunta on käynyt siitä lähetekeskustelun 27.5.2025. Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Aluehallitus on kokouksessaan 3.2.2025 § 8 päättänyt antaa lausunnon sosiaali- ja terveysministeriölle hallituksen esityksestä laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja rajat ylittävistä terveydenhuollosta annetun lain 20 §:n muuttamisesta. Hyvinvointialueen lausunnossa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue kannattaa laittomasti maassa oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten kiireettömien terveydenhuoltopalveluiden rajaamista hallituksen esityksen mukaisesti. Hallintosäännön 42 §:n kohdan 24 mukaan aluehallitus päättää lausuntojen antamisesta koko hyvinvointialuetta koskevissa merkittävässä asioissa.

Palvelualueen kanta aloitteessa esitettyihin seikkoihin

Yhteisten sosiaali- ja terveyspalveluiden palvelualuejohtaja on antanut 12.10.2022 § 1/2022 lausunnon hallituksen esityksestä, jonka perusteella säädettiin voimassa olevasta paperittomien henkilöiden terveyspalveluiden laajuudesta (HE 112/2022 vp). Lausunnossa katsottiin, että lakiesitys selkeytti terveyspalveluiden järjestämisen säädösperustaa lakiesityksen henkilöpiiriin kuuluvien osalta, ja että esitetyt lainsäädäntömuutokset olivat perusteltuja ja kannatettavia. Hyvinvointialueen kunnista ainakin Espoossa tarjottiin paperittomille henkilöille välttämätöntä kiireetöntä hoitoa jo ennen 1.1.2023 voimaan tullutta lainsäädäntöä.

Yhteisten sosiaali- ja terveyspalveluiden palvelualueen näkemys on, että voimassa olevan lainsäädännön turvaama paperittomien henkilöiden terveyspalveluiden taso on tarkoituksenmukainen. Palvelualueen näkemyksen mukaan pitkäaikaissairauksien hoidon tulisi kuulua myös laittomasti maassa oleskeleville tarjottavien palveluiden piiriin. Välttämättömän kiireettömän hoidon puute voi johtaa kiireellisen hoidon tarpeeseen, mikä voi inhimillisen kärsimyksen lisäksi aiheuttaa enemmän kustannuksia kuin ajoissa hoidettu sairaus. Välttämätöntä kiireetöntä hoitoa tarjoamalla on mahdollista estää se, että hoidettava sairaus vaatii kallista erityistason hoitoa. Useiden pitkäaikaissairauksien välttämättömän kiireettömän hoidon antamatta jättäminen voisi johtaa vaikeiden tai

vaikeahoitoisten ja kalliiden tautitapausten määrän lisääntymiseen.

Hallituksen esityksen (HE 50/2025 vp) mukaisen lainsäädännön myötä terveydenhuollon ammattilaisten tulisi jatkossa pystyä arvioimaan, milloin kyseessä on välttämätön kiireetön hoito, jonka epääminen olisi ilmeisen kohtuutonta henkilön terveydentilan tai vamman vuoksi, tai jos epääminen vakavasti vaarantaisi muun henkilön tai väestön terveyden tai alaikäisen, jonka huolenpidosta henkilö vastaa, hyvinvoinnin. Säännös asettaa yksittäisille terveydenhuollon ammattilaisille suuren vastuun ja voi johtaa vaikeisiin rajanveto- ja tulkintakysymyksiin, joiden ratkaisemiseen joudutaan käyttämään hoidon tarpeen arviointiin ja potilastyöhön osoitettuja voimavaroja.

Paperittomien henkilöiden kiireettömän hoidon järjestäminen ei ole aiheuttanut yhteisten sosiaali- ja terveystalouden palvelualueelle merkittäviä kustannuksia. Paperittomien terveydenhuollon kokonaiskustannuksiksi on koko Suomessa arvioitu noin miljoona euroa, mutta kuten hallituksen esityksessä (HE 50/2025 vp, s. 24) todetaan, Kansaneläkelaitoksen tiedoista ei voida erottaa, mikä osa annetusta hoidosta on ollut kiireellistä ja mikä osa kiireetöntä välttämätöntä hoitoa. Hallituksen esityksessä todetaan edelleen (s. 26), että lakiehdotus koskee vain pientä ihmisryhmää, minkä vuoksi sillä ei arvioida juurikaan olevan vaikutusta esimerkiksi hyvinvointialueiden henkilöresurssitarpeisiin.

Yhteenveto

Yhteisten sosiaali- ja terveystalouden palvelualueen näkemyksen mukaan voimassa olevan lainsäädännön turvaama paperittomien henkilöiden terveystalouden taso on tarkoituksenmukainen. Kiireettömän hoidon tarjoamisen jatkamisella voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti ei ole merkittäviä vaikutuksia palvelualueen talouteen tai henkilöresurssitarpeisiin.

Lisäksi aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. merkitä aluehallituksen antaman vastauksen valtuustoaloitteeseen tiedoksi, ja
2. todeta valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Beslut

Redogörelse

Valtuutettu Westerholm ja 32 muuta allekirjoittajaa ovat jättäneet aluevaltuuston kokouksessa 10.6.2025 § 69 aloitteen "Ihmisoikeudet ja kaikkien perusoikeudet ja vapaudet on turvattava!". Valtuustoaloitteessa esitetään, että hyvinvointialue turvaa paperittomien henkilöiden oikeuden välttämättömiin terveys- ja sairaanhoitopalveluihin eduskunnan vastauksen EV 191/2022 vp mukaisesti eli 1.1.2023 voimaan tulleen lainsäädännön laajuudessa.

Hallintosäännön 26 §:n mukaan valtuutetuilla on oikeus tehdä aloitteita hyvinvointialueen toimintaan liittyvissä asioissa. Aloitteeseen, jolla ei ole talousarviovaikutuksia ja jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua, tulee aluehallituksen esitellä vastaus aluevaltuuston käsiteltäväksi ensi tilassa, viimeistään puolen vuoden kuluessa sen jättämisestä.

Bilaga

- 1 Ledamot Westerholms fullmäktigemotion: Allas mänskliga rättigheter och grundläggande fri- och rättigheter ska tryggas!

Tilläggsmaterial

För kännedom

Verkställighet

Beslutshistoria